

Představte si, že Vás o půlnoci probudí zvuk letadel, a když z okna vidíte tanky se sovětskou rudou hvězdou na věži.

Nikdo neví, proč tu jsou, co tu dělají a co se bude dít...

Naše pětičlenná skupina se rozhodla že zapátrá v osudech obyčejných lidí a zjistí, co se tou dobou v jejich životech změnilo k nepoznání.

ZÁPISY ZE ŽĎÁRSKÉ KRONIKY

Rok 1968

Politický život tohoto roku se vyznačoval mimořádnou aktivitou, na jedné straně uvolněním kladných sil, ale také nástupem sil extrémních, nepřejících další cestě politicky činných osob. Z funkcí ve vysokých stranických a státních orgánech za tzv. éry Novotného.

kronikář Vladimír Málek

Okupace:

- 24. 8. 1968 do Žďáru nad Sázavou vstoupili Poláci
- v sokolovně si zřídili velitelství
- vlastní jednotka činila asi 300 mužů a 60 tanků se usadila u Račina
- lidé psali na zídky, chodníky, ploty heslo „Jděte domů“
- prezident Ludvík Svoboda odjel na jednání do Moskvy

Žďár nad Sázavou 1968:

- došlo k výměně některých kádrů a řídicích podniků
- na novinářském setkání byla napadána práce KSČ
- probíhala příprava na volby a na oslavu 50. výročí založení republiky, které lidi oslavovali poněkud sklesle
- z krásné národní tradice, vyjadřující úctu k přírodě, vycházely také naše školy a organizace (50. výročí- výsadba lip)
- došlo k zrušení cenzury (jaro)
- k posílení hospodářské situace státu byly odpracovány tzv. Dubčekovy směny

Obyvatelé:

- 14.167 obyvatel (muži- 7.075 , ženy- 7.092)
- střední a základní školy 2.979 žáků (učebny- 84 , třídy- 98)

Zdroj: Archiv Městského úřadu Žďár nad Sázavou

Takto vzpomínají na osudné ráno v našem městě pamětníci manželé Holoubkovi, kteří pracovali ve žďárském rozhlasu:

„Po čtvrté ráno nás volal soused, ať si pustíme rádio. Praha vysílala, že už od nočních hodin do naší republiky vstupuje armáda. Načež jsem se manželky zeptal, jestli půjde také do rozhlasu. Rozumějte, měli jsme doma tři školáky a nebylo jednoduché se vydat z bytu.“

Žďárští rozhlasáci tedy ještě zkusili zavolat vojákům do Prahy, zda by sem neposlali mobilní vysílačku. A spíš počítali s neúspěchem.

Bylo 21. srpna těsně před devátou.

„Na ministerstvu národní obrany zasedal vojenský štáb a telefon mi vzal mladší důstojník. Prý ať chvílku počkám, že to přednese kolegiu. Během čtyř minut se vrátil zpět a že zrovna řeší, kde jsou ještě hluchá místa, kam se nemohl pražský rozhlas dostat s vysíláním. Slíbili, že během čtyř hodin nejpozději do Žďáru přijede vojenské auto s vysílačem. Měli mě vyhledat tři důstojníci v civilu, kterým jsem měl říci heslo, co mi sdělili na vojenském štábu. To heslo si již dnes nepamatuji, ale byla to dvě slova.“

Se silným vojenským vysílačem byla již žďárská redakce schopna obsáhnout velké území republiky. Postupující okupační vojska však všechny vysílače likvidovala.

„Najednou mám na drátě kolegy z Ostravy, a prý tohle nám rychle odvysílají. Takže náš žďárský vysílač informoval posluchače z Ostravska o pohybu vojsk. Když to slyšeli další umlčené redakce, obraceli se nás i se svými informacemi.“

Nechává dnes starý pán znovu ožít vypjatým okamžikům.

Zdroj: NŽR-srpen 2013

Beseda s panem Jagošem a panem Sobotkou

Jak jste prožil okupaci 1968?

„Asi v sedm ráno mě probudil zvuk letadel. Vstal jsem z postele a vyšel na balkón. Letadla letěla nad Žďárem směrem k Čáslavi. Rychle jsem se oblékl a běžel za manželkou do práce. Na učilišti jsme si pustili rádio a poslouchali...“

Viděl jste tady ve Žďáře tanky?

„Ne, neviděl, ale vojáci tu byli.“

Jak tuto situaci vnímali obyvatelé města?

„Nikdo netušil, proč tu okupanti jsou, co tu dělají... Všichni měli strach z války, lidé odcházeli z práce domů a nakupovali zásoby. Ženy chodily v černém na znamení smutku.“

Vzpomínáte si na nějakou historku z okupace?

„Ano, naše sousedka měla děti na Slovensku, a tak se o ně strašně bála. Bála se, že je okupanti zabijí... Asi po týdně podlela strachu o své děti a "přidala" se k okupantům“

vzpomínal Luděk Jagoš

Rozhovory

manželé Holoubkovi,
rozhovor byl přejet z Novin žďárské radnice, 8/2015

rozhovor s panem Jagošem

manželé Sobotkovi

Co si pamatujete z okupace?

„No, nic moc si nepamatuji, byl jsem ještě mladý...“

Bylo mi asi šest nebo sedm let. Akorát si pamatuji, že jsme s vrstevníky po tancích lezli a hráli si na nich...“

Jak jste situaci vnímal?

„Okupaci jsem neřešil... Jen vím, že maminka měla strach a já jsem nechápal proč.“

Vzpomínal Miloš Sobotka

Nástěnka

Na naší nástěnce jsou fotografie ze Žďáru nad Sázavou:

- Dole uprostřed je fotografie sochy ruského vojáka -Ivana.
- Vlevo na věži kostela sv. Prokopa vyhlížejí dva žďárští obyvatelé okupanty.
Nahoře je zničená rudá hvězda- symbol komunismu.
- Uprostřed náměstí jsou i lípy, jedna stojí i před naší školou.
- Vpravo dole je znázorněno, jak si lidé připínají trikolory.
- Na zdech jsou hesla, která jsme našli v dobových novinách.

Prezentaci **Okupace 1968 ve Žďáře nad Sázavou** připravili žáci 9. B na podzim r. 2015.

Tým: *Petr Burian, Klára Jagošová, Nelly Polanská, Nikol Smišťíková, David Stránský*